

Yrkesprov och bedömning av kunnande

Yrkesprov och bedömning av kunnande

Guidens namn	Yrkesprov och bedömning av kunnande
Träder i kraft	23.02.2026
Pdf skapad	23.02.2026

Innehåll

1. Inledning.	1
2. Yrkesprov i yrkesutbildning.	2
3. Planering av påvisande av kunnandet och personlig tillämpning.	3
4. Bedömare av kunnandet.	5
5. Påvisande av kunnandet.	6
6. Bedömning av kunnandet.	7
6.1. Principerna för bedömning av kunnandet.	7
6.2. Bedömning av kunnandet i yrkesprov.	7
6.3. Den studerandes självbedömning.	7
6.4. Skala för bedömning av kunnandet.	8
6.5. Beslut om bedömningen.	8
6.6. Omtagning av yrkesprov och höjning av vitsord.	9
7. Kontroll och rättelse av bedömningen.	10

1. Inledning

Påvisandet av kunnande och ordnande av yrkesprov är fastställda i lagen om yrkesutbildning (531/2017) och statsrådets förordning om yrkesutbildning (673/2017).

För att ordna yrkesinriktade examina och yrkesutbildning krävs det att undervisnings- och kulturministeriet har beviljat tillstånd för att ordna examina och utbildning (anordnartillstånd). Utbildningsanordnaren har rätt att ordna yrkesprov, bedöma kunnandet och utfärda betyg endast för de examina som ingår i anordnartillståndet. Utbildningsanordnaren fastställer rutinerna för att ordna yrkesprov och bedöma kunnandet som en del av sin kvalitetsledning.

Ett yrkesprov är det främsta sättet för en studerande att visa sin yrkesskicklighet i yrkesinriktade examensdelar. I den här handboken beskrivs planeringen, genomförandet och bedömningen av påvisandet av kunnande i yrkesinriktad examensutbildning med fokus på yrkesprov. Syftet med handboken är att stödja utbildningsanordnarna i tillämpningen av lagstiftningen.

2. Yrkesprov i yrkesutbildning

I examensgrunderna fastställs kraven på yrkesskicklighet, målen för kunnandet och bedömningskriterierna samt sätten att visa yrkesskicklighet per examensdel. Påvisandet av kunnandet enligt examensgrunderna planeras individuellt. I yrkesprovet visar den studerande hur väl hen har uppnått det centrala kunnandet som är fastställt i examensgrunderna.

Ett yrkesprov är det främsta sättet för en studerande att visa sitt kunnande i de yrkesinriktade examensdelarna. Den studerande visar yrkesskickligheten och kunnandet som krävs i examensdelarna genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i verkliga arbetssituationer och arbetsprocesser (yrkesprov). Yrkesprovet genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Den studerande kan delta i ett yrkesprov oberoende av på vilket sätt hen har förvärvat sitt kunnande.

Yrkesprovsmiljöerna och de praktiska arbetsuppgifterna är närmare fastställda för varje examensdel i examensgrunderna. Yrkesprovsmiljöerna ska väljas så, att den studerande på ett heltäckande och tillförlitligt sätt kan visa det kunnande som är fastställt i examensgrunderna. Yrkesprovet genomförs ofta på samma arbetsplats, där den studerande har förvärvat sitt kunnande.

Av grundad anledning kan yrkesproven ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Exempel på grundad anledning är bland annat:

- säkerställandet av patient- och trafiksäkerheten
- specialsituationer, där det inte är möjligt att visa kunnandet i normala arbetsuppgifter
- begränsningar gällande den studerandes ålder på arbetsplatserna
- det oskäligen avståndet till en arbetsplats som uppfyller kraven på yrkesprovsmiljön.

Yrkesprovsmiljöerna kan då vara andra miljöer än arbetsplatser, till exempel läroanstaltens miljöer för kundbetjäning, läroanstaltens byggarbetsplatser, virtuella miljöer eller simulatorer.

Om det kunnande som finns fastställt i examensgrunderna inte kan visas på ett heltäckande sätt genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i ett yrkesprov, ska yrkesprovet kompletteras individuellt med övrigt påvisande av kunnandet.

Vanligtvis väljer man bedömaren från arbetslivet från samma arbetsplats, där den studerande visar sitt kunnande. Bedömaren kan också vara från en annan arbetsplats.

Genomförandet av yrkesprovet i verkliga arbetslivssituationer ger den studerande en direkt kontakt med arbetsgivare och stöder på så sätt den studerande i att skapa nätverk och bli sysselsatt.

3. Planering av påvisande av kunnandet och personlig tillämpning

Utbildningsanordnaren har i uppgift att planera påvisandet av den yrkesskicklighet och det kunnande som krävs i examensgrunderna. Den studerandes yrkesprov planeras som en del av den personliga tillämpningen och den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet. Enligt lagstiftningen är utbildningsanordnaren inte skyldig att utarbeta en särskild plan för yrkesprovet.

Påvisandet av kunnandet ska tydligt hållas isär från förvärvandet av kunnande. Förvärvande av kunnande innebär till exempel olika uppgifter och övningar som utförs under handledning av en lärare och förvärvande av kunnande på arbetsplatsen. Den studerande har rätt att få respons på utvecklingen av kunnandet under den tid hen förvärvar kunnande, men det får inte påverka bedömningen av kunnandet.

Påvisandet av yrkesskickligheten och kunnandet planeras individuellt tillsammans med den studerande för varje examensdel. Då yrkesprovet genomförs i arbetslivet deltar alltid också en företrädare för arbetslivet i planeringen av yrkesprovet. I planeringen ska man följa de krav på yrkesskicklighet, mål för kunnandet och sätt att visa yrkesskickligheten som finns fastställda i examensgrunderna.

Den företrädare för utbildningsanordnaren som deltar i planeringen av yrkesprovet ska ha tillräcklig yrkesskicklighet och tillräckligt kunnande om examen som avläggs och särskilt om den ifrågavarande examensdelen eller delområdet av en gemensam examensdel. Hen ska också vara tillräckligt insatt i bedömning och i examensgrunderna. Utbildningsanordnaren introducerar de företrädare för arbetslivet som deltar i planeringen av yrkesprov.

I den personliga tillämpningen planerar man och kommer överens om påvisandet av kunnandet per examensdel samt dokumenterar det i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet (PUK):

- Tidpunkten för yrkesprovet: tidsperioden då den studerande visar sitt kunnande i praktiska arbetsuppgifter
- Innehållet i yrkesprovet: vilket kunnande den studerande visar i yrkesprovet och i vilka arbetssituationer eller arbetsprocesser som kunnandet visas
- Yrkesprovsmiljöerna: var och i hurdan miljö den studerande visar sitt kunnande
- Övrigt påvisande av kunnandet: planering av kompletteringen av yrkesprovet om det finns delar som inte kan visas i yrkesprovet
- Anordnaren av yrkesprovet om det är någon annan än utbildningsanordnaren
- Vid behov planerar man anpassningen av kunnandet och utarbetar individuella kriterier för bedömningen av kunnandet
- Vid behov kommer man överens om avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet
- Bedömarna av kunnandet

Innehållet i yrkesprovet planeras individuellt enligt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examensgrunderna. För innehållet i yrkesprovet planerar man vilken examensdel och vilket kunnande den studerande har för avsikt att visa i det ifrågavarande yrkesprovet samt i hurdana arbetssituationer eller arbetsprocesser som kunnandet visas.

Om det inte är möjligt för den studerande att visa allt det kunnande som krävs i en examensdel i de yrkesprovsmiljöer man valt, kan yrkesprovet kompletteras med övrigt påvisande av kunnandet som planerats individuellt. Övrigt påvisande av kunnandet kan komma i fråga till exempel i situationer, där det i kraven på yrkesskicklighet i examensgrunderna krävs att den studerande avlägger en specifik kompetens eller om det inte är möjligt att visa kunnandet i ett yrkesprov bland annat på grund av säkerhetsskäl.

Påvisandet av kunnandet i en examensdel kan vid behov planeras så, att den studerande visar sitt kunnande i flera olika delar och yrkesprovsmiljöer. Man kan även planera att visa kunnandet från flera examensdelar i samma yrkesprov. Till exempel kan man planera att den studerande

i samband med yrkesprovet i en yrkesinriktad examensdel även till lämpliga delar visar sitt kunnande i delområdena av de gemensamma examensdelarna.

Det finns inga bestämmelser om längden på yrkesprovet och de övriga sätten att visa yrkesskicklighet i lagstiftningen om yrkesutbildningen. Längden på yrkesprovet planeras så, att den studerande har möjlighet att på ett heltäckande sätt visa sitt kunnande samt att bedömarna av kunnandet kan försäkra sig om att den studerande har ett tillräckligt kunnande. Längden på yrkesprovet kan variera beroende på hurdan examensdel det är frågan om och hurdant kunnande som den studerande visar.

Vid planeringen av yrkesprovet kommer man överens om bedömarnas deltagande och sätt att delta i yrkesprovet samt säkerställer möjligheten för dem att delta i uppföljningen av yrkesprovet.

Anpassning av bedömningen av kunnandet är möjlig i yrkesinriktade grundexamina. I examensgrunderna kan det vara fastställt på vilket sätt man inte kan anpassa bedömningen av kunnandet i en examensdel. Det är inte möjligt att anpassa bedömningen av kunnandet i yrkes- och specialyrkesexamina. En anpassning av bedömningen av kunnandet förutsätter alltid att den studerande har ett beslut om särskilt stöd. Det främsta målet är ändå alltid att den studerande oberoende av behovet av särskilt stöd ska kunna uppnå yrkesskickligheten och kunnandet enligt examensgrunderna.

Anpassning av bedömningen av kunnandet utgår alltid från ett individuellt behov och beaktar den studerandes personliga behov och färdigheter. Anpassning av bedömningen av kunnandet är möjlig om den studerande trots särskilt stöd inte når upp till det kunnande på nöjaktig nivå som krävs för vitsord ett (1) i kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.

I de yrkesinriktade grundexamina kan man avvika från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet, när de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som är fastställda i examensgrunderna till någon del är oskäliga för den studerande eller avvikelserna är motiverade av skäl som har samband med den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd. Man kan endast avvika från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet till de delar som det är nödvändigt med tanke på den studerandes personliga mål och färdigheter. Beslutet om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet fattas alltid individuellt och beaktas i planeringen av yrkesprovet. I det här fallet visar den studerande inte allt det kunnande som krävs i grunderna för en yrkesinriktad grundexamen. Det innebär att man inte heller bedömer den delen av kunnandet.

I examensgrunderna kan det vara fastställt till vilka delar det inte är möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet. Det är inte möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet i yrkes- och specialyrkesexamina.

Mer information om anpassning av bedömningen av kunnandet samt avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet:

[Särskilt stöd i yrkesutbildningen - eGrunder \(till 31.7.2026\)](#)

[Stöd för lärandet och särskilt stöd inom yrkesutbildningen - eGrunder \(från 1.8.2026\)](#)

4. Bedömare av kunnandet

De två bedömare som utbildningsanordnaren utsett utför och beslutar om bedömningen av kunnandet i yrkesinriktade examensdelar. Den ena bedömaren ska vara en pedagogiskt behörig och kompetent lärare och den andra ska företräda arbetslivet.

Företrädaren för arbetslivet kan vara en arbetsgivare, en arbetstagare eller en självständig yrkesutövare. Det finns inga formella krav på behörigheten för bedömare från arbetslivet. De utvecklar ofta sin yrkesskicklighet vid sidan om utbildning genom en lång och bred arbetserfarenhet inom branschen.

Av särskilda skäl, till exempel om en företrädare för arbetslivet inte är tillgänglig för att utföra bedömningen och den studerandes yrkesprov av denna orsak fördröjs oskäligt, kan också två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren utföra och besluta om bedömningen. Med andra företrädare avses till exempel utbildare eller andra personer som hör till undervisningspersonalen, som uppfyller kraven på bedömare i lagstiftningen.

Vid bedömningen av kunnandet i gemensamma examensdelar och delområden är det en behörig lärare eller av särskild anledning någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utför och beslutar om bedömningen. Behörigheten för lärare fastställs i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (1150/2017). När påvisandet av kunnandet för en gemensam examensdel eller ett delområde genomförs och bedöms i samband med en yrkesinriktad examensdel, kan också en företrädare för arbetslivet höras vid bedömningen av kunnandet.

Bedömaren ska ha:

- tillräcklig yrkesskicklighet och tillräckligt kunnande om examen som avläggs, särskilt om examensdelen eller delområdet av en gemensam examensdel som ska bedömas
- tillräcklig kännedom om bedömning och
- tillräcklig kännedom om grunderna för den examen som avläggs.

I fråga om jäv för bedömare tillämpas det som föreskrivs i 27–29 § i förvaltningslagen. Att vara arbetsplatshandledare är i sig inte en jävsgrund enligt förvaltningslagen.

Utbildningsanordnaren ansvarar för att lärarna och bedömarna som företräder arbetslivet får en introduktion i bedömning av kunnandet. Introduktionen ska vara regelbunden och systematisk. Utbildningsanordnaren ska se till att informera bedömarna om ändringar som sker i yrkesutbildningen och examensgrunderna. Därtill ska bedömarna på förhand introduceras i varje enskilt yrkesprov.

Introduktionen ska fokusera på:

- examensgrunderna
- den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet
- en heltäckande och tillförlitlig bedömning
- bedömningsmetoder
- kunnandet och kriterierna som utgångspunkt
- dokumentering av bedömningen
- kontroll av bedömningen
- eventuellt jäv för bedömarna.

Målet med introduktionen för de personer som fungerar som bedömare är att:

- garantera de studerande en rättvis och yrkeskunnig bedömning
- säkerställa bedömarnas kunnande om bedömning
- stärka möjligheterna till samarbete mellan utbildningsanordnarna och företrädarna för arbetslivet
- utveckla kvaliteten i yrkesutbildningen.

5. Påvisande av kunnandet

Utbildningsanordnaren ska se till att den studerande får möjlighet att visa sitt kunnande så fort som möjligt efter att hen uppnått det kunnande som är fastställt i examensgrunderna. Utbildningsanordnaren säkerställer att den studerande har färdigheter för yrkesprovet.

I yrkesprovet och i övrigt påvisande av kunnandet visar den studerande hur väl hen har uppnått den yrkesskicklighet och det kunnande som är fastställt i examensgrunderna. Den studerande visar sitt kunnande på examensspråket.

Den studerande visar i första hand sitt kunnande i ett yrkesprov genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i arbetsmiljön på en arbetsplats. Av grundad anledning kan den studerande vid behov visa sitt kunnande även i andra miljöer. Den studerande utför praktiska arbetsuppgifter enligt kraven på yrkesskicklighet i en sådan omfattning att hens kunnande kan bedömas på ett heltäckande och tillförlitligt sätt. Kunnande som har visats i ett yrkesprov kan kompletteras individuellt på andra sätt.

Inom yrkesinriktade grundexamina visar den studerande sitt kunnande i de gemensamma examensdelarna per delområde. Den studerande kan visa sitt kunnande i de gemensamma examensdelarna i samband med ett yrkesprov för en yrkesinriktad examensdel på en arbetsplats eller på något annat sätt visa sitt kunnande, till exempel skriftligen eller muntligen.

I examensgrunderna kan det krävas att den studerande avlägger särskilda kompetenser såsom hygienpass, certifikat för heta arbeten eller examen enligt lagstiftningen för växtskydd. Särskilda kompetenser utgör i regel förvärvande av kunnande. Om den särskilda behörigheten ska avläggas som en del av påvisandet av kunnandet finns detta beskrivet i examensgrunderna under sätt att visa yrkesskickligheten i examensdelen.

I en del examina finns det examensdelar som regleras av en särskild lagstiftning gällande branschen. Den särskilda lagstiftningen kan reglera hur den studerande ska avlägga och visa sin yrkesskicklighet i de här examensdelarna. Exempel på examina, där det ingår examensdelar som regleras av särskild lagstiftning, är yrkesexamen inom säkerhetsbranschen och grundexamen i logistik.

6. Bedömning av kunnandet

6.1. Principerna för bedömning av kunnandet

Bedömning av kunnandet är en systematisk verksamhet. Bedömningen av kunnandet ger information om den studerandes kunnande och nivån på kunnandet. Den utvecklar också den studerandes självvärdering. I bedömningen av kunnandet säkerställer man att en studerande som får betyg har det kunnande som krävs i examensgrunderna. Information om den studerandes kunnande behövs även då den studerande söker sig vidare till arbetslivet och fortsatta studier.

Bedömningen av kunnandet kan endast utföras av en utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna den ifrågavarande examen och de bedömare som utbildningsanordnaren har utsett. Utbildningsanordnaren ansvarar för att bedömningen av kunnandet är tillförlitlig och heltäckande.

Bedömningen täcker alla krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet i examensdelarna. Kunnandet bedöms per examensdel och för de gemensamma examensdelarna per delområde. I bedömningen av kunnandet bedömer man hur den studerande behärskar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna. Den studerandes kunnande bedöms genom att jämföra det med kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt de kriterier som är fastställda i examensgrunderna.

Det kunnande som krävs i de yrkesinriktade grundexamina beskrivs i kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet. Vitsordet för examensdelen fastställs enligt den nivå i bedömningskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

I yrkes- och specialyrkesexamina är den studerandes prestation godkänd när hen kan utföra arbetsuppgifterna i examensdelen enligt kraven på yrkesskicklighet och kriterierna för godkänd prestation.

Läs mer: [Artificiell intelligens vid bedömning av lärandet och kunnandet \(utbildningsstyrelsen.fi\)](#)

6.2. Bedömning av kunnandet i yrkesprov

Den studerandes kunnande bedöms utifrån yrkesprovet. Kunnandet bedöms av bedömare som är utnämnda av utbildningsanordnaren. Åtminstone en av bedömarna ska följa med den studerandes arbete i yrkesprovet.

Kunnandet bedöms mångsidigt och det är bra att använda olika och i första hand kvalitativa bedömningsmetoder. Bedömaren följer med yrkesprovet och observerar den studerandes arbete med praktiska arbetsuppgifter. Bedömaren kan genom att diskutera med den studerande bedöma hur väl den studerande behärskar den kunskapsbas som krävs i examensdelen ifall det här inte kommer fram i det praktiska utförandet av arbetet eller genom övrigt påvisande av kunnandet. Därtill tar bedömaren del av de produkter, dokument och material som uppstått i samband med yrkesprovet.

Det rekommenderas att bedömaren gör anteckningar om sina observationer för att säkerställa kvaliteten. Anteckningarna fungerar som stöd för bedömaren i bedömningsdiskussionen samt när man fattar beslutet om bedömningen av examensdelen och motiverar beslutet.

6.3. Den studerandes självbedömning

Att kunna bedöma sitt eget kunnande och behoven av att utveckla kunnandet anses vara viktiga färdigheter i arbetslivet. Färdigheterna för självbedömning utgör i praktiken en del av yrkeskompetensen.

I examensgrunderna kan det ingå krav på yrkesskicklighet eller bedömningskriterier om utvärderingen av den egna arbetsinsatsen. Då utvärderar den studerande sin egen arbetsinsats i den praktiska arbetsuppgiften och i förhållande till kraven på bland annat kvalitet och tidsplan inom ramen för yrkesprovet. Det är fråga om en regelbunden utvärdering av den egna arbetsinsatsen i yrket. I det här fallet beaktas den studerandes utvärdering av arbetsinsatsen enligt bedömningskriterierna som en del av den bedömning av kunnandet som utförs av bedömarna.

Lagen om yrkesutbildning ger den studerande en möjlighet att göra en självbedömning av sin prestation i bedömningsdiskussionen efter yrkesprovet. I praktiken betyder det här att den studerande om hen så önskar själv kan bedöma det kunnande som hen har visat i examensdelen på motsvarande sätt som bedömarna. Den studerandes självbedömning får inte påverka bedömnarnas bedömning av kunnandet eller vitsordet.

6.4. Skala för bedömning av kunnandet

Godkänt kunnande i yrkesinriktade examensdelar och delområden av gemensamma examensdelar i en yrkesinriktad grundexamen bedöms med skalan 1–5, så att vitsorden 1 och 2 är på nöjaktig nivå, vitsorden 3 och 4 på god nivå och vitsordet 5 på berömlig nivå.

Gemensamma examensdelar i en yrkesinriktad grundexamen bedöms med skalan godkänd/underkänd. För en gemensam examensdel ges vitsordet godkänd när alla delområden som krävs för att avlägga examensdelen har avlagts med godkänt vitsord. Även en examensdel från en yrkes- eller specialyrkesexamen som införs i de valbara examensdelarna i en yrkesinriktad grundexamen bedöms med skalan godkänd/underkänd.

En anpassad bedömningsskala för grundexamina med vitsorden 1–5 innebär att den anpassade skalans högsta vitsord 5 är lägre än vitsordet 1 i skalan för bedömning av kunnandet i examensgrunderna. Om bedömningen av kunnandet har anpassats ska den studerandes kunnande bedömas enligt den anpassade bedömningsskalan. Kunnandet ska därtill bedömas verbalt.

I yrkes- och specialyrkesexamina bedöms kunnandet i examensdelarna med skalan godkänd/underkänd.

6.5. Beslut om bedömningen

Två bedömare beslutar om bedömningen av kunnandet i en yrkesinriktad examensdel. Bedömarna av kunnandet fattar ett beslut om godkännandet av examensdelen och vitsordet för examensdelen utgående från yrkesprovet och övrigt påvisande av kunnandet. Beslutet om bedömningen fattas i diskussion mellan bedömarna och beslutet ska vara enhälligt. En lärare beslutar om bedömningen av kunnandet i ett delområde av de gemensamma examensdelarna.

Bedömarna ger utgående från bedömningen av kunnandet vitsord i examensdelarna, de gemensamma examensdelarna och delområdena enligt bedömningsskalan.

När man beslutar om vitsordet jämför man den studerandes kunnande enligt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet med bedömningskriterierna. I yrkesinriktade grundexamina fastställs vitsordet för examensdelen eller delområdet av den gemensamma examensdelen enligt den nivå på bedömningsskalan som främst beskriver den studerandes kunnande som helhet.

Om kunnandet som gäller en helhet för krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet visas i flera delar och/eller i flera yrkesprovsmiljöer fattar bedömarna beslut om vitsordet utgående från helheten. Företrädaren för utbildningsanordnaren ansvarar för att säkerställa att allt material för bedömningen finns med som grund för beslutet om bedömningen av kunnandet.

Beslutet om bedömning är ett skriftligt förvaltningsbeslut. I förvaltningslagen finns ändå inga krav på att beslutet ska undertecknas, även om det anses höra till kraven på god förvaltning. Bedömarna bestyrker beslutet om bedömning antingen med underskrifter eller i ett digitalt

ärendehanteringssystem. I det digitala ärendehanteringssystemet ska det finnas tillräckliga uppgifter om ursprunget för beslutshandlingen samt om identiteten för bedömarna som fattat beslutet.

Den studerande får beslutet om bedömningen och motiveringarna till beslutet som information. Den studerande ska få motiveringar om hur man bedömt hens kunskande och hur man tillämpat bedömningsgrunderna. De här uppgifterna ska den studerande få för varje examensdel hen avlagt i samband med beslutet om bedömningen.

Utbildningsanordnaren ska handleda och informera om processen för kontroll och rättelse av bedömningen och om tidsramarna för dem. Utbildningsanordnaren bestämmer hur man informerar om processen.

Med tanke på en eventuell begäran om rättelse har den studerande rätt att få kopior av dokumenten som gjorts upp för beslutet om bedömningen.

Om det i bedömningen skett ett tydligt fel kan bedömarna göra en ny bedömning utan kontroll av bedömningen eller begäran om rättelse (självrättelse). Den studerande kan begära kontroll och rättelse av det här beslutet om bedömning.

6.6. Omtagning av yrkesprov och höjning av vitsord

Om det vid bedömningen framkommer att den studerande inte har uppnått det kunskande som krävs i examensgrunderna blir prestationen underkänd i beslutet om bedömningen. Den studerande har då möjlighet att ta om yrkesprovet eller det övriga påvisandet av kunskandet.

Utbildningsanordnaren ger den studerande möjlighet att ta om påvisandet av kunskandet. Man planerar tillsammans med den studerande hurdan kunskande hen ytterligare behöver förvärva och kommer överens hur hen ska utveckla sin yrkesskicklighet samt när hen eventuellt skulle kunna visa sitt kunskande på nytt.

Utbildningsanordnaren ska också ge den studerande möjlighet att höja ett godkänt vitsord som hen fått i bedömningen av kunskandet. Det är endast möjligt att höja ett godkänt vitsord i de examensdelar och delområden av gemensamma examensdelar som man får vitsord för. Möjligheten till höjning av vitsord gäller även erkända examensdelar. Då visar den studerande sitt kunskande enligt kraven på yrkesskicklighet och målen för kunskandet i examensgrunderna.

Det är även möjligt att höja ett vitsord som är infört i ett examensbetyg. Höjning av vitsord omfattar inte förvärvande av kunskande, så man utarbetar inte en personlig utvecklingsplan för kunskandet för den studerande. Det är endast möjligt att höja vitsord för prestationer enligt examensgrunder som är i kraft och på övergångstid. Utbildningsanordnaren kan ta ut en avgift för höjning av ett godkänt vitsord.

7. Kontroll och rättelse av bedömningen

Om den studerande inte är nöjd med beslutet för bedömningen av en examensdel eller ett delområde av en gemensam examensdel, har hen rätt att av bedömarna begära en kontroll av bedömningen. Den studerande kan även begära en kontroll av bedömningen för ett beslut om erkännande av kunnande.

Utbildningsanordnaren handleder vid behov den studerande i att göra en begäran om en kontroll av bedömningen. Den studerande lämnar in en begäran om en kontroll av bedömningen till utbildningsanordnaren enligt anvisningarna. Den studerande ska skriftligen begära om en kontroll av bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då hen har fått beslutet om bedömningen.

Bedömarna behandlar en begäran om en kontroll av bedömningen och fattar ett beslut om kontroll av bedömningen. Beslutet utarbetas skriftligen och bedömarna bestyrker det med underskrifter (på papper eller digitalt) samt med datum.

Om den studerande inte är nöjd med beslutet om kontroll av bedömningen har hen rätt att begära rättelse av beslutet hos den ifrågavarande arbetslivskommissionen. Utbildningsanordnaren informerar och handleder de studerande i hur de kan begära rättelse av ett beslut om kontroll av bedömningen från arbetslivskommissionen.

Beslut om rättelse av bedömningen fattas av den arbetslivskommission som ansvarar för den bransch som examensdelen hör till. Arbetslivskommissionen för pedagogisk verksamhet och handledning fattar beslut om rättelse av bedömningen för de gemensamma examensdelarna och delområdena. Den studerande ska skriftligen begära rättelse inom 14 dagar från den tidpunkt då hen har fått beslutet om kontroll av bedömningen från utbildningsanordnaren.

Arbetslivskommissionen fattar ett beslut i ärendet utgående från det material som lämnats in. Arbetslivskommissionen kan konstatera att bedömningen är felaktig och bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning kräva att utbildningsanordnaren ska utse nya bedömare. Om arbetslivskommissionen inte anser att bedömarnas eller bedömarens bedömning är felaktig, konstateras begäran om rättelse vara obefogad. Arbetslivskommissionens beslut med motiveringar skickas för kännedom till den studerande och utbildningsanordnaren.

Om arbetslivskommissionen har bestämt att en ny bedömning ska göras, ska bedömare eller bedömarna ordna en ny bedömningsdiskussion och bedömarna fattar ett nytt beslut om bedömningen av examensdelen, delområdet av en gemensam examensdel eller beslutet om erkännande av kunnande. Den studerande visar inte sitt kunnande på nytt, men det är ändå bra att hen blir hörd innan beslutet fattas. Det nya beslutet om bedömningen ska motiveras. Beslutet som bedömarna fattat skickas till den studerande och arbetslivskommissionen. Den studerande kan om hen vill på nytt begära kontroll och rättelse av bedömningen för det nya beslutet om bedömningen.

Läs mer: [Begäran om rättelse av beslut om kontroll av bedömningen inom yrkesutbildningen \(utbildningsstyrelsen.fi\)](http://utbildningsstyrelsen.fi)